

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Jonas Qvarfordt

Kommunstyrelsen

Remissvar avseende promemoria om ny förordning om invasiva främmande arter

Ärendet

Danderyds kommun har beretts möjlighet att ge synpunkter på regeringens förslag på ny förordning om invasiva främmande arter. Sista svarstid på remissen är satt till den 3 juli 2025.

Det aktuella lagförslaget innebär att ansvaret för bekämpning av invasiva arter förändras med lätnader för privata fastighetsägare och företag, men inte kommunala och statsägda fastighetsägare.

Förvaltningens bedömning är att förslaget är otydligt formulerat avseende bekämpning av invasiva arter vilket i slutänden innebär ekonomisk osäkerhet för kommunen vid bekämpning. Framtaget förslag innehåller även otydligheter avseende tillsynsansvaret.

Samhällsutvecklingsförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen antar yttrande, daterat 2025-06-09, som svar på remissen.

Bakgrund

Europaparlamentets och rådets förordning nr 1143/2014 syftar till att förebygga och hantera introduktion och spridning av invasiva främmande arter för att minimera deras negativa effekter på biologisk mångfald inom unionen. Bestämmelserna gäller för arter som finns på Europeiska kommissionens unionsförteckning. Medlemsstaterna kan också skapa nationella förteckningar och tillämpa vissa åtgärder enligt förordningen.

I juni 2023 föreslog Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten att Sverige skulle införa en nationell förteckning över invasiva främmande arter av betydelse för landet. Förslaget inkluderade ändringar i förordningen (2018:1939) om invasiva främmande arter. Efter remissrundan, där synpunkter samlades in, har regeringen nu tagit fram ett omarbetat förslag. Detta innebär att förordningen (2018:1939) upphävs och en ny förordning antas. Förslaget inkluderar även följdändringar i avfallsförordningen (2020:614).

Danderyds kommun har beretts möjlighet att ge synpunkter på regeringens omarbetade förslag på ny förordning om invasiva främmande arter med sista svarstid satt till den 3 juli 2025. Ärendet är samordnat av samhällsutvecklingsförvaltningen. En tjänstepersonsremiss har genomförts

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Jonas Qvarfordt

för att få viktiga inspel från miljö- och stadsbyggnadskontoret samt berörda sakkunniga tjänstepersoner på samhällsutvecklingsförvaltningen.

Samhällsutvecklingsförvaltningens utredning

Danderyds kommun har sedan länge en strukturerad skötsel av kommunens mark och arbetar aktivt med att bekämpa förekomsten av invasiva främmande arter, exempelvis jätteloka, parkslide, och jättebalsamin.

Av den föreslagna regleringen framgår det att privata fastighetsägare undantas från kravet att bekämpa invasiva arter, vilket kan anses som rimligt ur den enskilda fastighetsägarens perspektiv. Förslaget om att privata fastighetsägare ska undantas från förbudet mot att tillåta att arter reproducerar sig eller växer innebär en mindre långtgående reglering. Det kan därmed antas att spridningen inte hindras i samma utsträckning som hade varit fallet enligt det tidigare förslaget eftersom privata fastighetsägare inte är skyldiga att bekämpa befintliga förekomster och bestånd av arter som är upptagna på den nationella förteckningen, på sin fastighet.

Detta förslag kan på sikt ha påverkan på möjligheten och kostnaden för att begränsa spridningen av invasiva arter på kommunal mark. Andelen kommunägd mark i förhållande till övriga fastighetsägare är i Danderyd och många andra kommuner låg. Begränsas inte invasiva arter på privat fastighetsmark så innebär en spridning till kommunal mark att det föreligger en skyldighet för kommunen att agera och därmed en ökad kostnad för bekämpning.

Förslaget innebär vidare oklarheter kring vilken aktör som ska agera i de fall kommunal mark utgör vägrätt, ledningsrätt eller arrenderas ut. Kommunen har mycket begränsad möjlighet att verka inom statlig vägrätt, ledningsgator, på utarrenderad mark eller i jordbruksarrenden. Vidare innebär förslaget att ansvaret för bekämpning av invasiva främmande arter tillfaller fastighetsägaren/kommunen. Detta medför att kommunen behöver omreglera arrendeavtal så att verksamhetsutövarna blir ansvariga för bekämpningen.

Exempelvis verkar Trafikverket i Danderyds kommun med E18 och väg 262 som har vägområde på kommunens mark samt Trafikförvaltningen som driver Roslagsbanan. Dessa aktörer har förekomster av invasiva arter inom trafikområdet. Viss otydlighet kan uppstå kring huruvida det är verksamhetsutövaren eller fastighetsägaren som ansvarar för bekämpningen. Motsvarande osäkerhet föreligger kring de kraftledningsgator som ligger på kommunens mark genom ledningsrätt, men förvaltas av Svenska kraftnät och andra kraftledningsbolag. Tidigare har kommunen utgått från att det är verksamhetsutövaren som ska bekämpa invasiva arter eftersom de har skötselansvaret, inte kommunen i egenskap av fastighetsägare.

Viss otydlighet råder kring vad som gäller vid undantag, exempelvis huruvida ett kommunalägt bolag är undantaget eftersom det kan tolkas som

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Jonas Qvarfordt

ett företag. Är exempelvis ett köpcentrum med allmän platsmark undantaget i det fall det ägs av en privat fastighetsägare?

Det framtagna förslaget innehåller otydligheter avseende tillsynsansvaret. I förslagets 4 kapitel, "Åtgärder mot invasiva främmande arter", och 13–14 §§ om tillsyn bör det förtydligas i förordningen att Länsstyrelsen har tillsynsansvaret enligt 13 §. Avseende kommunala naturreservat bör tillsynsansvaret kunna överlåtas till de kommunala nämnderna. En sådan bestämmelse bör läggas till i 4 kapitel, 13 §. Vidare bedömer förvaltningen att Länsstyrelserna i nuläget inte har de resurser som krävs för en aktiv tillsyn vad gäller spridningen av invasiva arter, exempelvis i infrastruktur- och masshanteringsprojekt, men också mer generellt.

Det finns även otydlighet gällande vilket ansvar en verksamhetsutövare har som nyttjar områden med stöd i ledningsrätt enligt ledningsrättslagen (1973:1144), vägrätt enligt väglagen (1971:948) och järnväg enligt järnvägslagen (2004:519). Ansvar för åtgärder kring invasiva arter bör tillfalla verksamhetsutövaren, exempelvis Trafikverket och Svenska kraftnät. När det gäller masshantering är spridningen av invasiva arter ett stort problem. Ansvar för att åtgärda invasiva arter ska tillfalla verksamhetsutövaren och inte fastighetsägaren i dessa fall. Detta bör förtydligas i bestämmelserna, liksom tillsynsansvaret för de beskrivna fallen.

Samhällsutvecklingsförvaltningens bedömning

Samhällsutvecklingsförvaltningens bedömning är att förslaget är otydligt formulerat avseende ansvarsfördelning. Detta kan påverka Danderyds arbete med bekämpning av invasiva främmande arter, vilket innebär en ekonomisk osäkerhet vid bekämpning för kommunen.

Det framtagna förslaget innehåller även otydligheter avseende tillsynsansvaret. I förslagets 4 kapitel, "Åtgärder mot invasiva främmande arter", och 13–14 §§ om tillsyn bör det förtydligas i förordningen att Länsstyrelsen har tillsynsansvaret enligt 13 §.

Det bör även förtydligas vem som har tillsynsansvaret gällande EU-förteckningen över invasiva främmande arter i fråga om kommunala naturreservat. I dessa områden bör tillsynsansvaret kunna överlåtas till de kommunala nämnderna. En sådan bestämmelse bör läggas till i 4 kapitel, 13 §.

Det behöver även fastställas i 4 kapitel om åtgärder mot invasiva främmande arter vilket ansvar en verksamhetsutövare har som nyttjar områden med stöd i ledningsrätt enligt ledningsrättslagen (1973:1144), vägrätt enligt väglagen (1971:948) och järnväg enligt järnvägslagen (2004:519).

Avslutningsvis är förvaltningens bedömning att ansvaret för åtgärder kring invasiva arter bör tillfalla verksamhetsutövaren, exempelvis Trafikverket

Datum
2025-05-20**Diarienummer**
KS 2025/0227Samhällsutvecklingsförvaltningen
Jonas Qvarfordt

och Svenska kraftnät. När det gäller masshantering är spridningen av invasiva arter ett stort problem. Ansvar för att åtgärda invasiva arter ska tillfalla verksamhetsutövaren och inte fastighetsägaren i dessa fall. Detta samt tillsynsansvaret bör förtydligas i bestämmelserna.

Konsekvenser för barn och unga

Besvarande av remissen har inga direkta konsekvenser för barn och unga. Införandet av en ny förordning om invasiva främmande arter kan på sikt bidra till att förhindra utarmad biologisk mångfald, vilket är positivt för kommande generationer.

Ekonomiska konsekvenser

Besvarande av remissen ryms inom ordinarie budget och medför inga tillkommande kostnader. Genomförandet av förslaget kan på sikt öka kommunens driftskostnader för bekämpning av invasiva arter.

Kerstin Andersson
Tf kommundirektörStefan Sorpola
Samhällsutvecklingsdirektör**Handlingar i ärendet**

1. Tjänsteutlåtande, Remissvar avseende promemoria om ny förordning om invasiva främmande arter
2. Yttrande, Remissvar avseende promemoria om ny förordning om invasiva främmande arter
3. Promemoria, Ny förordning om invasiva främmande arter
4. Missiv

Expedieras

Klimat- och näringslivsdepartementet

Svar via epost till: kn.remissvar@regeringskansliet.se kopia tillgabriella.modin@regeringskansliet.se

(Ange diarienummer KN2025/01024 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet). Svar lämnas i format pdf samt Word